הלכה · משנה תורה · מפרשים · השגות הראב״ד · ספר הפלאה

השגות הראב"ד על משנה תורה, הלכות שבועות

רבנו אברהם ב"ר דוד [הראב"ד] מפושקיירה

ספריית אור ברסלב · or-breslev.co.il

השגות הראב"ד על משנה תורה, הלכות שבועות

רבנו אברהם ב"ר דוד [הראב"ד] מפושקיירה

מקור הטקסט: ספריא · רישיון: לפי המהדורה: נחלת הכלל או Creative Commons

התכנים שלפניכם נאספו, מוינו, סוננו ונערכו בעמל רב ובמסירות על ידי צוות פרויקט 'אוצריא' (otzaria.org).

לקריאה באתר, עם המפרשים והמקורות ליד כל שורה: https://or-breslev.co.il/library/השגות-הראבד-על-משנה-תורה-הלכות-שבועות/
הקובץ נוצר ב־20 בנובמבר 2026 מגרסה v38-202611162349 של הספרייה.

תוכן העניינים

פרק א 5
הלכה ד 5
פרק ב 5
הלכה ג 5
הלכה יח 5
פרק ג 5
הלכה ה 5
הלכה י 6
פרק ד 6
הלכה ט 6
הלכה י 6
הלכה טו 6
הלכה טז 6
הלכה יז 6
הלכה יח 6
הלכה יט 6
פרק ו 7
הלכה ד 7
הלכה ט 7
הלכה יב 7
פרק ט 8
הלכה י 8
פרק י 8
הלכה יז 8
פרק יא 8
הלכה יג 8
הלכה כ 9
פרק יב 9
הלכה א 9
הלכה ג 9
הלכה ד 9

הלכה ו 10
הלכה יב 10

פרק א

הלכה ד

וכן כל כיוצא בזה. כתב הראב"ד ז"ל [א"א] שנשבע בדבר הידוע לשלשה שאינו כן כמו שנשבע עכ"ל:

פרק ב

הלכה ג

וכן האומר שבועה בה' וכו'. א"א לא נתחוור אצלי דבר זה שלא מצאתי שם מן השמות ולא כינוי מהכינויים בשבועת ביטוי ולא מצינו שם אלא בעדות ובפקדון לפי שנאמר בעדות אלה וקול וילפינן אלה אלה מסוטה ופקדון תחטא תחטא מעדות אבל בשבועת ביטוי אפילו מבטא או איסר שבועה אם אמר מבטא לא אוכל לך שבועה וכן איסר אע"פ שלא אמר לא שם ולא כינוי אם אמר לשם שבועה אע"פ שלא הזכיר שם שבועה היא וכן לאו לאו והן הן אם נתכוון ללאו והן שאמר הבורא שבועה היא וכן ימין ושמאל אם נתכוון לימין ושמאל הבורא שבועה היא וה"מ לקרבן וכן נמי לבל יחל אבל למלקות בעינן שם דכתיב לא תשא את שם ה' אלהיך לשוא ושבועת שקר נמי נאמר לא תשבעו בשמי לשקר וגו':

הלכה יח

וכן אם אמרו לו אחרים חזור בך וכו'. א"א דבר זה אינו מחוור שאין אחרים מוזקקין לנדרו שתהא מחאה שלהן סומכת נדרו לחזרתו:

פרק ג

הלכה ה

וכן שבועת הבאי ושל שגגות פטור עליהן. א"א לא הוצרכו חכמים לומר שהוא פטור מקרבן אלא שאמרו כשם שנדרי שגגות ונדרי הבאי מותרין כך שבועת שגגות ושבועת הבאי מותרין. שבועת שגגות שמותרין כגון שאמר לאשתו שבועה שלא אוכל היום שגנבת את כיסי ונודע שלא גנבה וכל כיוצא בזה שאם נשבע שלא יאכל ככר אחד אם שתה היום ונזכר ששתה היום מותר לאכול הככר. ושבועות הבאי שהן מותרות כגון שאמר יאסרו עלי פירות העולם בשבועה אם לא ראיתי גמל פורח באויר וכיוצא בו שלא נתכוין לאסור פירות העולם על עצמו אלא לחזק הדבר שיאמינו בו מפני שהוא דבר תימה ושבועת הבאי ענין שבועת שוא היא:

הלכה י

נעלמה ממנו שבועה כו' שהרי העלם שבועה וחפץ בידו הרי זה כאנוס ופטור. נשבע על הככר שלא יאכלנו ונצטער עליו ואכלו והוא שוגג ששכח שבועתו פטור לפי שאינו שב מידיעתו שהרי דמה שמותר לו לאכלו מפני הצער ולא ידע שאסורה היא:

פרק ד

הלכה ט

שבועה שלא אוכל ככר זו או שלא אוכל אותו וכו'. א"א תמה אני מה בין שלא אוכל אותו לשלא אוכלנה וכי יש הפרש בין לשון זכר ללשון נקבה אלא שההפרש בין שאמר ככר זו שלא אוכלנה שכזית מן הככר נקרא ככר אבל שלא אוכלנה משמע על כולה ולא על כזית:

הלכה י

וכן אם אמר שבועה שלא אוכל היום וחזר ונשבע. א"א גם זה שבוש הוא שבתחלה לא נשבע אלא ליומו ולבסוף נשבע על אותו ככר לעולם ואולי כשיאמר שלא אוכלנה היום קאמר:

הלכה טו

וכן הנשבע שלא יאכל עשר וכו'. א"א בספרים שלנו אמר שלא יאכל עשר וחזר ואמר שלא יאכל תשע ואכל תשע והפריש קרבן וחזר ואכל עשירית הויא לה עשירית חצי שיעור. ומ"ש הוא שבוש הוא:

הלכה טז

שבועה שלא אוכל ככר זו הגדולה וכו'. א"א בנוסחא שלנו פטור:

הלכה יז

וכמדומה לו שעדיין לא נאסרה פטור. א"א בנוסחא דילן חייב:

שתיהן במזיד חייב. א"א הרב הגיה חייב מלקות:

הלכה יח

וכן אם תלאן זו בזו כו' ואכל השניה בזדון חייב. א"א בנוסחא דילן פטור:

הלכה יט

הראשונה בזדון והשניה בשוגג חייב קרבן. א"א כללו של דבר אינו נתפס על שבועתו אא"כ אכל התנאי והוא זכור שהוא תנאו על האחר כי אז תחול השבועה על אותו הככר שנשבע עליו:

פרק ו

הלכה ד

(**ואינו**) **נעשה שליח להתיר נדר אשתו**. א"א פירוש שלא מדרך חרטה:

הלכה ט

כיצד נשבע ותלה שבועתו בדעת רבים שלא יהנה מבני העיר כלום וכו' ועושה מצות אלו ונוטל שכרו. א"א יש כאן לשון אחר ויש כאן דברים של תימה שאם נשבע המוהל או השוחט שלא יהנה מבני העיר על דעת רבים ימול להם וישחוט בחנם ולא יהנה מהם ומאי מצוה איכא בהיתר נדרו. אבל ודאי אם הוא צריך למעשה ידיו ואם יתעסק במלאכתו לא יוכל למול להם ולשחוט ודאי יתירו לו את נדרו ויפרנסוהו מפני חסרון המצוה. ואם נשבעו אנשי העיר שלא יהנו ממנו הרי יכול למול וללמד את בניהם בחנם. נוסחא אחרת מזאת ההשגה - מכיר אני האמת עם אותם שאמרו המעתיק מלשון ללשון צריך שיהיה בקי בדבר מאד ושיהיה בקי בשתי הלשונות. הנה ראיתי זה המחבר עשה עצמו מעתיק לשון גמרא אל לשון עברית ובמליצה אחרת וטעה במליצתו כי הגמרא שלנו היא שנדרו בני העיר שלא יהנה אותו המלמד מנכסיהם והוא לא היה רוצה ללמד אלא בשכר וכשראו שלא מצאו מלמד יפה כמוהו התיר להם אמימר את נדרם אע"פ שנדרו ע"ד רבים שפתח להם המצוה פתח לנדרם שאמרו אילו היינו יודעים שלא נמצא כמוהו בשום שכר לא היינו נודרים וזה אינו רוצה ללמדנו ואין דעת שום אדם עולה לומר אעפ"כ אני נודר. אבל מה שכתב המתרגם הזה שהמלמד נדר שלא יהנה מהם כאשר לא ימצאו מלמד כמותו אי זה פתח יהיה לנדרו שיהנה מהם בלמודו ילמד אותם בחנם ותהיה מצותו יפה ולא תיבטל המצוה אבל אם לא יוכל לחיות אא"כ יעסוק באומנות או ילמוד בשכר אפשר שיהיה זה פתח לנדרו אילו הייתי יודע שלא ימצאו כמוני לא הייתי נודר שהייתי סבור לחיות באומנות ואחיה זולתם והם ימצאו כמוני. עכ"ז אין דעתי נוחה הימנו שאין המצוה מוטלת עליו להיות להם מלמד או לבקש להם מלמד מומחה:

הלכה יב

אבל אם ניחם הוא מעצמו וכו'. א"א נולד שאמרו אין פותחין בו בנולד שאינו מצוי אבל בנולד המצוי פותחין כדאמרינן שכיח אפיקורי דמצערי רבנן וכי ההיא דאמרינן עניות שכיחא טפי ממיתה ומשום הכי פתח ליה הקב"ה למשה בשבועתיה בעניות דדתן ואבירם ודוקא בשאין באין לו מדרך חרטה שאינו מתחרט אלא מפני ענין שאינו יוצא לו כרצונו מפני הנדר ואומר לו אילו היית יודע שיקרה לך מקרה זו בנדרך היית נודר

בזה אנו אומרים אם המקרה ההוא מצוי מתירין לו דכיון שהוא מצוי ואילו היה באותה שעה לא היה נודר רואין אותו המקרה כאילו היה בשעת הנדר ולא ידע אותו הנודר בענין שנעשה הנדר בטעות אבל כשהוא בא מדרך חרטה אין כאן לדקדק שהרי הוא עוקרו מעיקרו שהוא אומר כעס היה בלבי או עצבות באותה שעה ועכשיו עבר ממני ונתרציתי ואני מתחרט על אותו הכעס. ומה שכתב הוא אינו ברור. ע"כ:

פרק ט

הלכה י

וכן אם אמר לעדים בואו והעידו לי וכו'. א"א המחבר הזה שנה משנתו כר"מ ואין הלכה כמותו אלא בין מפי עצמו בין מפי אחרים אינן חייבין עד שיכפרו בב"ד. ועוד בין לר"מ בין לרבנן מה צורך שיהיה הבית דין בבית הכנסת בשעת השבועה והלא אין מקפידין על השבועה באי זה מקום שתהיה ואין מקפידין אלא על הכפירה:

פרק י

הלכה יז

במה דברים אמורים בשענו אמן וכו'. א"א הא לא כר"מ ולא כרבנן וטעות גדולה נכנסה בו. ודע דר"מ ורבנן בשבועת העדות ושבועת הפקדון מודו דשבועה גופה אפילו היתה חוץ לב"ד חייב ולא פליגי אלא בכפירתם דר"מ סבר שבועת העדות מפי עצמן אפילו כפרו חוץ לב"ד חייבין ואע"פ שהודו בבית דין מ"מ מפקדון גמרינן לה ודון מינה ומינה ורבנן סברי כפירה בב"ד בעינן דון מינה ואוקי באתרה ובשבועת הפקדון סבר ר' מאיר מפי אחרים בעינן כפירה בב"ד דומיא דעדות ואם כפר חוץ לב"ד והודה בב"ד פטור ורבנן סברי מפי אחרים כיון דכפר חייב:

פרק יא

הלכה יג

אין בין שבועת היסת לשבועת הדיינין אלא נקיטת חפץ וכו' אלא משביעין אותו בשם או בכינוי. א"א שמעתי שתקנו הגאונים שאין משביעין עכשיו לא בשם ולא בכנוי כדי שלא יהא העולם חרב על ידי החוטאים שרבו אלא שמחרימין אותו ומקללים אותו ומחרימין עליו בשופרות וכבוי נרות ומטות כפויות לאיים עליו שאם יחטא לעצמו יחטא:

הלכה כ

ואף על פי שהוא מזיד וכו'. א"א אחר שתיקנו הגאונים שאין בשבועתנו לא שם ולא כנוי אין בהם לא חומש ולא אשם שאינן אלא ענין קללות לחוטא:

פרק יב

הלכה א

אע"פ שלוקה הנשבע לשוא. א"א והרי אמרו על שבועת שוא ועל כיוצא בה ב"ד של מעלה אין מנקין אותו אבל ב"ד של מטה מלקין אותו ומנקין אותו והרי חייבי מיתות ב"ד מתודין ומתכפר להן ומלקות תחת מיתה עומדת:

הלכה ג

מי שנשבע בשמים ובארץ אף על פי שאין כוונתו אלא למי שבראם אין זו שבועה. א"א ליחייב עליה קרבן ומלקות:

ומלמדין את העם שלא ינהגו קלות ראש בכך. א"א באמת צריכין שאלה לחכם ועובר משום בל יחל:

הלכה ד

בד"א בשאר כתבי הקדש. א"א כמה אני תמה על המחבר הזה מה ראה לחלק בין תורה לשאר כתבי הקדש ואם יש ביניהם לענין בני העיר שמכרו תורה לא יקחו ספרים ולענין מניחין ס"ת ע"ג ספרים אבל לענין קדושה הכל קדוש ומצילין אותן בשבת מפני הדליקה וטעונין גניזה ומטמאין את הידים וקדושים הם לכל דבר כתורה והנשבע בהם ומשקר כמשקר במי שצוה אותן. והריני מודיע שאין הענין הזה כמו שהוא סובר שלא על הנשבע בתורה קאמר אלא על המתפיס בס"ת שאם אמר ככר זו עלי כספר התורה הזה אם מנחא אארעא לא אמר כלום דדעתיה אגולילים וגולילים אין בהם קדושה אלא בשביל האותיות שעליהן הילכך אין כאן התפסה אבל אי נקיט ליה בידיה דעתיה אהזכרות שבו ואזכרות כדבר הנדור הוא שעל ידי הכתיבה והכוונה לשם קדושה הם קדושות וכ"ש אם אמר במה שבתוכה שהיא התפסה ואע"ג דמנחא אארעא. ובירושלמי מפורש בתורה הרי זה מותר כקדושת התורה כלומר ואין זה כדבר המקודש בידי אדם. ככתוב בה הרי זה אסור דקדושה כתוב בה כלומר שהם מקודשים ע"י אדם וכוונתו לקדושה:

הלכה ו

עבד שנשבע וכו'. א"א פירוש אם נשבע שיתענה אינו צריך לכפותו שיאכל לפי שלא חל עליו הנדר שנאמר להרע או להיטיב מה הטבה רשות וכו' יצא זה ששבועתו להרע לרבו אבל אם נדר בנזיר צריך שיאמר לו רבו שתה:

הלכה יב

ואם עבר ונשבע שיצטער ויעמוד. א"א דוקא בשבועה ושנשבע להרע לעצמו אבל נודר בנדר אפילו להרע לעצמו מצוה להתירו שהרי אמרו הנודר כאילו בנה במה והמקיימו כאילו הקריב עליו קרבן: